18.3.2025

Amanda Mäkelä

PNR-sopimukset EU:n ja Islannin sekä EU:n ja Norjan välillä

U 4/2025 vp
U 5/2025 vp

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Taustaa

- PNR-tiedoilla eli matkustajarekisteritiedoilla tarkoitetaan matkustajien ilmoittamia henkilötietoja, joita lentoyhtiöt keräävät ja säilyttävät
  - nimi, yhteystiedot, matkustuspäivät, matkareitit, matkatavarat, yms.
- EU-jäsenvaltiot käsittelevät PNR-tietoja nk. PNR-direktiivin mukaisesti
- Kolmansien maiden kanssa tehtävä EU:n ja kolmannen maan välillä oikeudellisesti sitova sopimus, jolla varmistetaan EU:n perusoikeuskirjan ja unionin tietosuojasääntelyn edellyttämällä tavalla mm. riittävä tietosuojan taso
- PNR-sopimuksia tällä hetkellä USA, Australia ja UK kanssa. Kanadan kanssa sopimus allekirjoitettu ja myös parlamentti hyväksynyt sopimuksen. Sopimus odottaa enää lopullista muodollista hyväksyntää.
- Neuvotteluja käydään myös Sveitsin, Japanin ja Meksikon kanssa.

PNR-sopimusluonnosten sisällöstä:

- Huomioitu EU:n tietosuojasääntelyn ja PNR-direktiivin reunaehdot (huomioon mm. kansainvälisiä tiedonsiirtoja koskevat reunaehdot)
- Sopimusluonnosten määräykset vastaavat pitkälti aiempia PNR-sopimuksia kolmansien maiden kanssa
  - Kaikki yksityiskohtaiset säännökset eivät tarpeen, koska Islanti ja Norja ETA-maita ja Schengenin yleissopimuksen osapuolia ja ovat täytäntöönpanneet rikosasioiden tietosuojadirektiivin.
- Määräykset vastaavat myös EUT:n asettamia reunaehtoja PNR-sopimuksille
  - PRN-tiedot luovutetaan tarjontamenetelmällä (push method)
  - Käsittely vain terrorismin ja muun vakavan kv. rikollisuuden torjuntaan
  - Arkaluonteisia tietoja ei siirretä eikä käsitellä
  - Matkustajien informointi ja oikeussuojakeinot varmistettu
  - PNR-tietojen luovuttaminen edellyttää tuomioistuimen etukäteisvalvontaa
  - Käsittelyä valvoo tietosuojaviranomainen

Valtioneuvoston kannat

- Kannatetaan EU:n pyrkimystä neuvotella Islannin ja Norjan kanssa PNR-sopimuksen.
- Tärkeää, että neuvottelut EU-Islanti ja EU-Norja PNR-sopimuksesta saadaan päätettyä mahdollisimman pian.
- Komission jakama sopimusluonnos vastaa pääosin komissiolle annettuja neuvotteluohjeita ja Suomen tavoitteita.
  - Islanti on täytäntöönpannut EU:n rikosasioiden tietosuojadirektiivin. Näin ollen osa neuvotteluohjeissa edellytetyistä seikoista, kuten oikeussuojakeinoista, on saatettu Islannissa voimaan tätä kautta. Kyseisistä seikoista ei ole siten ollut tarvetta ottaa määräyksiä sopimusluonnokseen.
- Sopimusluonnoksessa on saavutettu tasapaino kansalaisten turvallisuuden varmistamisen ja perusoikeuksien kunnioittamisen välillä ja että se sisältää sellaiset suojatakeet, joilla valtioneuvoston mielestä voidaan varmistua sopimuksen yhteensopivuudesta EU:n perusoikeuskirjan keskeisten artiklojen kanssa.
  - Sopimusluonnos kunnioittaa perusoikeuksia ja erityisesti oikeutta yksityisyyteen ja henkilötietojen suojaan sekä antaa lentoyhtiöille niiden toiminnassaan tarvitseman oikeusvarmuuden.
- Neuvottelujen lopputuloksena syntynyt sopimusluonnos on hyväksyttävissä.

Käsittelyn aikataulu

- EU:n neuvosto
  - Asian käsittely IXIM-työryhmässä (24.2.2025)
  - KOM viimeistelee sopimusluonnokset (alustavasti maaliskuu 2025)
  - KOM luonnostelee päätökset sopimusten hyväksymisestä ja allekirjoittamisesta
  - Neuvosto hyväksyy KOM luonnostelemat päätökset (alustavasti huhtikuu 2025) ja allekirjoittaa sopimukset (viimeistään toukokuussa 2025)

- Parlamentti
  - PNR-sopimus edellyttää neuvoston lisäksi parlamentin hyväksyntää

Yhteydenotot, lisätiedot:

Amanda Mäkelä, erityisasiantuntija

amanda.makela@gov.fi

puh. 029 5150 047

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET